

§ 108

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Petrus Pennasen toivomusponnosta selvittää mahdollisia keinoja puun pienpolton aiheuttamien hiukkaspäästöjen vähentämiseen

HEL 2020-007850 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi seuraavan lausunnon.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto toteaa, että puun pienpoltto on tunnistettu hyvin merkittäväksi ilmansaasteiden päästölähteeksi Helsingissä.

Suomen ympäristökeskus on arvioinut, että pienpoltto aiheuttaa Suomessa vuosittain 200 ennen aikaista kuolemaa. Polttoperäiset pienhiukkaset ovat tämän hetkisen tiedon mukaan ilmansaasteista terveydelle haitallisimpia. Lisäksi puunpoltossa muodostuu karsinogeenisiä yhdisteitä. Mustan hiilen päästöt puolestaan voivat kiihdyttää merkittävästi varsinkin arktisen alueen lämpenemistä.

Muiden päästösektoreiden, kuten liikenteen ja teollisuuden, hiukkaspäästöt ovat viime vuosikymmeninä vähentyneet merkittävästi muun muassa tehokkaan lainsäädännön ansiosta. Pienpoltto on kuitenkin ollut sääntelemätöntä, ja sen osuus kokonaispäästöistä on noussut ja tulee tulevaisuudessa korostumaan lisää.

Puun pienpolton päästöjen vähentämiseksi ei ole asetettu määrällisiä tavoitteita tai veloitteita. Vuoteen 2022 mennessä portaittain voimaan tulevat EU:n ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EC) nojalla annetut komission asetukset uusille tulisijoille (2015/1185) ja kattiloille (2015/189) vaikuttavat hitaasti pienhiukkaspäästöjen määrään. Tulisijojen käyttöikä on pitkä, ja niiden kanta uusiutuukin hitaasti. Määräykset eivät koske saunan kiukaita, jotka ovat Suomessa suurin yksittäinen puun pienpolton päästölähde. Haittojen vähentämiseksi tarvitaankin kansallisia toimia.

Pienpoltto Helsingissä

Helsingin seudun ympäristöpalvelut – kuntayhtymän (HSY) vuonna 2020 julkaiseman selvityksen mukaan neljässä viidestä pääkaupunki-seudun pientaloasunnosta käytetään tulisijoja. Puuta poltetaan yhdes- sä taloudessa keskimäärin noin yksi kiintokuutiometri vuodessa. Pien-

taloasukkaat arvioivat, että puun käyttömäärät pysyvät samana tai kasvavat hieman lähitulevaisuudessa. Eniten puuta käytetään pientaloesiintymäalueissa, joissa on puu- tai sähkölämmitys. Kaukolämmitteisillä pientaloesiintymäalueilla puuta poltetaan vähiten.

HSY:n mukaan puun poltto aiheuttaa merkittävän osan pääkaupunkiseudun pienhiukkas-, musta hiili- ja bentso(a)pyreenipäästöistä. Pääkaupunkiseudun polttoperäisistä hiukkaspäästöistä 33 % tulee puunpoltosta tulisijoissa ja 26 % autojen pakokaasujen hiukkaspäästöistä. Energiantuotannon osuus hiukkaspäästöistä on hiukan suurempi (38 %) kuin tulisijojen käytön osuus, mutta sen vaikutus paikalliseen ilmanlaatuun on kuitenkin pienempi, koska päästöt purkautuvat korkealle.

HSY on mitannut pienpolton ilmanlaatuvaikutuksia useilla pientaloesiintymäalueilla. Pysyvä pientaloesiintymäalueen mittausasema sijaitsee Helsingissä Vartiokylässä. Hiukkaspitoisuuksia mitattiin myös Pirkkolan pientaloesiintymäalueella vuosina 2019 ja 2020. Lisäksi eri tutkimushankkeissa on kartoitettu puunpolton vaikutuksia. Kaupungin koordinoiman, EU:n rahoittaman Urban Innovative Action – Healthy Outdoor Premises for Everyone HOPE –hankkeen yksi pääpainopiste on ollut pienpolton vaikutusten mittaaminen ja haittojen vähentäminen Pakilan alueella.

Mittausten mukaan pienhiukkasten ja bentso(a)pyreenin pitoisuudet kohoavat ajoittain suuriksi erityisesti tiiviisti rakennetuilla pientaloesiintymäalueilla. Päästöt vapautuvat matalista savupiipuista asuinalueilla yleisesti iltaisin ja viikonloppuisin, jolloin asukkaat oleskelevat eniten kotonaan. Sääolot vaikuttavat merkittävästi pitoisuuksien vaihteluun.

Helsingin toimet pienpolton haittojen vähentämiseksi

Merkittävien ilmanlaatuvaikutustensa vuoksi puun pienpolto on yksi kolmesta Helsingin kaupungin Ilmansuojelusuunnitelman 2017–2024 teemasta. Suunnitelmassa on asetettu tavoitteita pienpolton haittojen vähentämiseksi ja toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteina on, että pienhiukkasten WHO:n vuosiohjearvo (10 mikrogrammaa kuutiossa) ja EU:n raja-arvo (25 mikrogrammaa kuutiossa) sekä bentso(a)pyreenin tavoitearvo (1 nanogramma kuutiossa) eivät ylitä pientaloesiintymäalueilla Helsingissä. Tähän saakka tavoitteet ovat toteutuneet.

Kaupungin ilmansuojelusuunnitelmassa on kirjattu toimenpiteitä, jotka liittyvät savuhaittojen valvonnan ja haittoja vähentävän neuvonnan kehittämiseen, puukiukaiden päästöjen selvittämiseen ja vähentämiseen, hyvien puunsäilytystapojen edistämiseen sekä tulisijojen päästöistä ja niiden vähentämiskeinoista viestimiseen.

27.05.2021

Helsinki osallistuu Itä-Suomen yliopiston koordinoimaan Kiukaiden päästöt ja niiden vähentäminen -jatkohankkeeseen (KIUAS2, 2019–2023), joka keskittyy kiukaiden kehittämiseen ja on jatkoa vuosina 2017–2019 toteutuneelle KIUAS-hankkeelle. Hankkeessa kehitetään vapaaehtoisen ympäristömerkinnän kriteeristöä ja sen mahdollista käyttöönottoa.

Takkojen ja tulisijojen oikeiden käyttötapojen edistäminen ja vähäpäästöisempien saunan puukiukaiden suosiminen on todettu tehokkaiksi ja kustannustehokkaiksi tavoiksi vähentää puun pienpolton päästöjen aiheuttamia haittoja. Työtehoseuran koordinoimassa Kuivaa asiaa -hankkeessa on viestitty puhtaasta puunpolttavasta monin keinoin muun muassa tuottamalla esitteitä, joita on toimitettu myös polttopuuyrittäjille jaettavaksi asiakkaille. Polttopuhtaasti.fi-sivustolle on koottu ohjeita puhtaampaan polttoon. Lisäksi on järjestetty neuvontatilaisuuksia puhtaasta puunpolttavasta asukkaalle sekä ympäristötarkastajille. Nuohousalan keskusliiton kanssa on tehty yhteistyötä ja luotu konseptia nuohoojien suorittamalle puhtaanpolton neuvonnalle.

Polttopuun laatu ja kuivuus vaikuttavat merkittävästi päästöihin. HSY:n tekemän kyselyn perusteella vain noin puolella tulisijojen käyttäjistä on puuvaja polttopuiden säilytykseen. Kaupungin ilmansuojelusuunnitelmassa yhtenä toimenpiteenä on kehittää innovatiivisia ratkaisuja pientaloalueiden ympäristöterveyden edistämiseksi ja kokeilla puuvarastojen edellyttämistä uusiin pientaloihin esimerkiksi tontinluovutusehdoissa. Toimenpide ei ole vielä juurikaan edennyt.

Helsingin kaupunki osallistuu lisäksi Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteutukseen. Kaupungin asiantuntija on mukana ohjelman ohjausryhmässä sekä muun muassa pienpolton teemaryhmässä. Ohjelman tavoitteena on vähentää kansallisella tasolla puun pienpolton päästöjä ja haittoja. Yhtenä ohjelman toimenpiteenä päivitetään ohje savuhaittavalitusten käsittelyyn kunnissa.

Tietoa puunpolton päästöistä ja ilmanlaatuvaikutuksista sekä niihin vaikuttavista seikoista siis on. Puunsavun terveyshaittoja ei kuitenkaan yleisesti tunneta. Tulevaisuuden haasteena onkin tiedon levittäminen puunpolttajien ja tulisijojen hankkijoiden keskuuteen. Meneillään olevat hankkeet sekä kaupungin ilmansuojelusuunnitelman sekä Kansallisen ilmansuojeluohjelman toimenpiteet pyrkivät pureutumaan tähän asiaan. Jatkokoskin työhön tarvitaan panostamista ja resursseja, koska puun pienpolton päästöt tulevat säilymään hyvän ilmanlaadun haasteena.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Suvi Haaparanta. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liitteet

1 Pennanen Petrus, toivomusponsi Kvsto 10.6.2020 asia 9

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuusto pyytää selvittämään mahdollisia keinoja puun pienpolton aiheuttamien hiukkaspäästöjen vähentämiseen Helsingin kaupungin ympäristöraportin 2019 käsittelemisen yhteydessä 10.6.2020. (Petrus Pennanen)

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liitteet

1 Pennanen Petrus, toivomusponsi Kvsto 10.6.2020 asia 9

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano